Gemeente Heerde

cittaslow

# Raadsvoorstel

| | |
|---|---|
| Raadsvergadering: | 27 mei 2024 |
| Commissie: | 14 mei 2024 |
| | |
| Agendapunt: | 4. |
| Onderwerp: | Vaststelling omgevingsvisie Heerde van de toekomst |
| | |
| Afdeling: | ROW |
| Opsteller: | Niek Haverkamp |
| Telefoonnummer: | 0578 699 494 |
| E-mailadres | n.haverkamp@heerde.nl |
| | |
| Portefeuille: | S.J.L. Nienhuis |
| Programma: | Ruimte ondernemen wonen/Ruimtelijke ontwikkeling |

**De raad besluit om:**

1. In te stemmen met de 'Inspraaknota omgevingsvisie Heerde van de toekomst';
2. De omgevingsvisie 'Heerde van de toekomst' gewijzigd vast te stellen;
3. De structuurvisie 'Gemeente Heerde 2025', exclusief de uitvoeringsparagraaf 6.0, in te trekken.

**Inleiding**
Wetgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving is in de loop der tijd complex, versnipperd en onoverzichtelijk geworden. Het kabinet heeft daarom besloten om het omgevingsrecht te moderniseren. Dit besluit vloeit voort uit de overtuiging dat het met een nieuw instrumentarium, verankerd in een integrale Omgevingswet, mogelijk is om sneller en beter besluiten te nemen en de juridische randvoorwaarden te scheppen voor een duurzame en doelmatige ontwikkeling van de leefomgeving. De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden en heeft als uitgangspunten: minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven, lokaal maatwerk en vertrouwen.

De Omgevingswet introduceert verschillende nieuwe instrumenten voor gemeenten. Eén van deze instrumenten betreft de omgevingsvisie. De omgevingsvisie is een integrale visie met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn. Bovendien is het een verplicht instrument voor gemeenten.

In de omgevingsvisie zetten we de koers uit voor onze (fysieke) leefomgeving op weg naar 2040. De omgevingsvisie vervangt na vaststelling de structuurvisie gemeente Heerde 2025. Net als de structuurvisie geeft de omgevingsvisie richting aan onze (fysieke) leefomgeving en helpt het ons om ruimtelijke keuzes te maken. Er komen namelijk allerlei maatschappelijke trends en ontwikkelingen op onze gemeente af die vragen om antwoorden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan grote opgaven als de woonopgave, de milieu- en klimaatproblematiek, de energietransitie en de opgaven in het landelijk gebied. Het gaat ook om lokale aandachtspunten als het aantrekkelijk houden van de (centra van de) dorpen en het beheren van onze openbare ruimte. Kortom, het is belangrijk om voorbereid te zijn op de toekomst.

**Beoogd doel**
Een door de gemeenteraad vastgestelde omgevingsvisie met zo veel mogelijk draagvlak van partnerorganisaties en inwoners.

**Bevoegdheid / Juridisch kader**
Onze gemeente is verplicht om (uiterlijk op 1 januari 2027) een omgevingsvisie voor haar grondgebied vast te stellen (artikel 3.1. Omgevingswet). In artikel 3.2 van de Omgevingswet zijn regels opgenomen over de inhoud van de visie. De vorm waarin de gemeente haar omgevingsvisie vaststelt is vrij.

Artikel 3.2 Omgevingswet
Een omgevingsvisie bevat, mede voor de uitoefening van de taken en bevoegdheden, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid:

a) een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving,
b) de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied,
c) de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

**Eerdere besluitvorming en kaders**

| | |
|---|---|
| 2019 | Aanbesteding, voorbereiding en uitwerking. |
| 2020-07 | Memo actieve raadsinformatie participatie aanpak omgevingsvisie. |
| 22-09-2020 | Themacollege contouren omgevingsvisie. |
| 2020-2021 | Participatie. Opgaven, trends en ontwikkelingen opgehaald bij partnerorganisaties. Gebiedsgerichte toekomstgesprekken met inwoners. |
| 2021-03 | Memo actieve raadsinformatie opbrengsten participatie. |
| 2020-2021 | Uitwerking. |

| | |
|---|---|
| 16-02-2021 | Themacollege concept omgevingsvisie over principes, kernkwaliteiten en opgaven. |
| 19-04-2021 | Themabijeenkomst gemeenteraad over principes, kernkwaliteiten en opgaven. |
| 29-03-2021 | De raadscommissie Ruimte heeft ingestemd met een procesvoorstel om te komen tot een door de gemeenteraad vastgestelde omgevingsvisie. |
| 01-06-2021 | Collegebesluit instemmen met concept omgevingsvisie (principes, kernkwaliteiten en de opgaven). |
| 21-06-2021 | De raadscommissie Ruimte heeft geadviseerd over de concept omgevingsvisie (principes, kernkwaliteiten en de opgaven). |
| 06-2021 | Participatie. Aanvullingen op concept omgevingsvisie gevraagd aan partnerorganisaties via participatieplatform. |
| 07-2021 | Participatie. Aanvullingen op concept omgevingsvisie gevraagd aan inwoners via participatieplatform. |
| 2021-2022 | Uitwerking. |
| 27-06-2023 | Themacollege ontwerp omgevingsvisie. |
| 04-09-2023 | Themabijeenkomst gemeenteraad ontwerp omgevingsvisie. |
| 02-10-2023 | De gemeenteraad heeft besloten in te stemmen met de ontwerp omgevingsvisie en de omgevingsvisie voor inspraak ter inzage te leggen. |
| 25-10-2023 | Start inspraakperiode ontwerp omgevingsvisie. |
| 05-12-2023 | Einde inspraakperiode ontwerp omgevingsvisie. |

**Argumenten**

*1.1 Participatie en inspraak*

Vanuit het uitgangspunt 'samen werken we aan de omgevingsvisie' is door ambtenaren, partnerorganisaties, inwoners en het gemeentebestuur gewerkt aan de totstandkoming van de omgevingsvisie.
De interne communicatie en participatie (communicatie met collega's, college en raad) tijdens de eerste fase van de totstandkoming van de omgevingsvisie, heeft op vele manieren en vele momenten plaatsgevonden. Collega's en wethouders hebben een bijdrage geleverd aan de omgevingsmiddag met partnerorganisaties, er zijn themacolleges gehouden, brainstorm- en bijpraatsessies met collega's georganiseerd en intranetberichten geschreven. Middels de klankbordgroep Omgevingswet hebben raadsleden meegewerkt aan het opstellen van een participatie aanpak en met informatie in de Raadsinfo en memo ari's heeft uw raad de eerste fase kunnen volgen.

Als het gaat om de externe communicatie en participatie, hebben we er voor gekozen om de omgevingsvisie samen met onze partners te ontwikkelen. Inwoners hebben we tijdens dit proces benaderd om de uitwerkingen te toetsen en aanvullingen op te halen. In de eerste fase van het ontwikkeltraject hebben partners tijdens de omgevingsmiddag geholpen de kwaliteiten van de gemeente Heerde, de belangrijkste trends en ontwikkelingen en de belangrijkste opgaven voor onze gemeente in beeld te brengen. Vervolgens hebben inwoners kunnen meedenken en meepraten tijdens gebiedsgerichte toekomstgesprekken. Ook raadsleden zijn uitgenodigd om aan te sluiten bij deze toekomstgesprekken met inwoners.

In de periode daarna is de omgevingsvisie in samenspraak met de raad, het college en met collega's uit zowel het ruimtelijk- als het sociaal domein verder uitgewerkt tot een concept.
Met de concept omgevingsvisie in de hand, hebben we opnieuw onze partners en inwoners opgezocht. Niet om te zeggen 'Kijk, dit is het geworden', maar om van hen te horen wat ze van het concept vonden en wat ze nog misten. Deze input hebben we verzameld met behulp van ons digitale participatieplatform CitizenLab. Via onze corporate communicatiekanalen (Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn, de Schaapskooi, www.heerde.nl) en lokale en regionale media hebben we een

brede uitnodiging gedaan om te reageren op de concept omgevingsvisie. Deze reacties zijn verwerkt en daarna heeft de omgevingsvisie de status van ontwerp omgevingsvisie bereikt.

De ontwerp omgevingsvisie heeft tot en met 5 december 2023 gedurende zes weken voor inspraak ter inzage gelegen. In deze periode zijn 45 inspraakreacties ingediend. Deze inspraakreacties zijn van een gemeentelijke reactie voorzien en geven aanleiding om de ontwerp omgevingsvisie op onderdelen te wijzigen. Hiervoor wordt verwezen naar de "Inspraaknota omgevingsvisie Heerde van de toekomst". Uit deze inspraaknota blijkt de inspraakreacties in vijf verschillende categorieën zijn ondergebracht. Het gaat om de volgende vijf categorieën.

1. Tien inspraakreacties richten zich op de energietransitie. In het bijzonder wordt gereageerd op de verwijzing in de omgevingsvisie naar het lokaal uitnodigingskader zon en wind op land. De kader staat on hold i.v.m. een aangenomen motie en door landelijke en provinciale ontwikkelingen. Vanuit de inspraak wordt verzocht om in de omgevingsvisie niet naar het uitnodigingskader te verwijzen zolang het kader niet is geactualiseerd. Daarnaast verzoekt de beheerder van het landelijk hoogspanningsnet om op een passende wijze rekening te (blijven) houden met de aanwezigheid van het hoogspanningsnet. Zowel in de omgevingsvisie als in de doorvertaling naar het omgevingsplan.
2. Acht inspraakreacties richten zich op de ruimtelijke ontwikkeling van Veessen, het behouden van de bijzondere waarden van Veessen en het behouden van de belangrijke voorzieningen. Voorgesteld wordt om de ruimtelijke ontwikkeling van Veessen op onderdelen veel specifieker te benoemen. Daarnaast de bijzondere waarden van Veessen beter te beschermen en het behouden van voorzieningen expliciet benoemen.
3. Vijf inspraakreacties richten zich op het aanwijzen van de Horsthoekerenk als uitbreidingslocatie voor wonen, zorg, educatie en recreatie binnen een sterk landschappelijk raamwerk. Voorgesteld wordt om deze aanwijzing te heroverwegen vanuit landschappelijk, cultuurhistorisch en ecologisch oogpunt. Of meer duidelijkheid te geven over de stedenbouwkundige invulling en de ruimtelijke kaders van deze toekomstige uitbreidingslocatie.
4. Zes inspraakreacties richten zich op de ontwikkelingen in het landelijk gebied. In het bijzonder door meer waardering uit te spreken voor de huidige landbouw en een passende ontwikkeling van de IJsselvallei. Daarnaast wordt er aandacht gevraagd voor het toekomstperspectief van het (glas)tuinbouwgebied (omgeving Kerkdijk en Borchgraverweg) dat recht doet aan de verschillende belangen in het gebied.
5. Zestien inspraakreacties richten zich op verschillende overige onderwerpen.

*1.2 De omgevingsvisie is een verplicht instrument voor gemeenten.*

De omgevingsvisie is een verplicht instrument voor alle gemeenten. Elke gemeente moet uiterlijk op 1 januari 2027 haar omgevingsvisie hebben vastgesteld. De omgevingsvisie vormt uiteindelijk het kader voor andere gemeentelijke instrumenten. Bijvoorbeeld voor het gemeentelijke omgevingsplan. Gemaakte keuzes in de visie sturen dus de in het omgevingsplan neer te leggen regels. Daarnaast biedt de visie de samenhangende beleidsmatige basis voor inzet van juridische, financiële of andere instrumenten om de in de visie vastgelegde ambities en doelen ook na te kunnen streven. Bijvoorbeeld in een programma.

*1.3 De omgevingsvisie vervangt de structuurvisie*

De omgevingsvisie vervangt na vaststelling onze structuurvisie gemeente Heerde 2025. Bovendien zijn de strategische uitgangspunten en onderdelen uit de verschillende bestaande beleidsstukken zo veel mogelijk geïntegreerd in de omgevingsvisie, zoals de Toekomstvisie Natuurlijk Heerde, de Woonvisie, de Centrumvisie 2.0, het Landschapsontwikkelingsplan Van Veluwe tot IJssel en de Dorpsvisie Hoorn. De uitvoeringsparagraaf 6.0, die bij de structuurvisie hoort, blijft na vaststelling

van de omgevingsvisie nog wel even van kracht. Op termijn vervangen we die door het Programma Kostenverhaal en verevening i.c.m. het uitvoeringshoofdstuk van de omgevingsvisie.

### *1.4 Anders werken vanuit onze omgevingsvisie*

Als gemeente willen we samen met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en partners uitvoering geven aan onze omgevingsvisie. Alle initiatieven die daar op de één of andere manier aan bijdragen, steunen we van harte. Dit doen we met een aantal spelregels in de hand. Zo weet iedereen die met een idee of plan komt, hoe we onze afwegingen maken.

1. Vanuit onze **principes en kwaliteiten**, zoals beschreven in hoofdstuk 2 van de omgevingsvisie, werken we verder aan de ontwikkeling van onze leefomgeving. Daarom verwachten we dat elk initiatief onze principes en kwaliteiten respecteert.

2. Ideeën en plannen moeten bijdragen aan onze **opgaven en de daaraan gekoppelde ambities**, zoals beschreven in hoofdstuk 3 van onze omgevingsvisie. Natuurlijk zal een initiatief in de praktijk niet bijdragen aan al onze opgaven. Maar we verwachten wel een integrale benadering. We verwachten dat iedere initiatiefnemer bekijkt of zijn plan bijdraagt aan meerdere opgaven. Zo benutten we de kansen in onze leefomgeving optimaal.

3. Initiatieven moeten passen bij het karakter en de **ontwikkelrichting/koers van onze gebieden**, zoals beschreven in hoofdstuk 4 van de omgevingsvisie. Dit betekent dat elk initiatief de identiteit van het desbetreffende gebied respecteert en rekening houdt met de uitgezette koers.

4. We betrekken de omgeving bij de ontwikkeling van een initiatief. Dit betekent dat initiatieven altijd **samen en in overleg** worden gemaakt. Want deze plannen zijn vaak beter: completer, beter passend in de omgeving en hebben meer draagvlak.

### *1.5 Monitoring en actualisatie*

De Omgevingswet gaat uit van beleidsontwikkeling op basis van de beleidscyclus. Dit betekent dat de verschillende instrumenten in samenhang moeten worden ontwikkeld en actief moet worden gemonitord en aangescherpt. Dat betekent dat de omgevingsvisie een dynamisch document is, dat we in samenhang met de andere instrumenten en samen met betrokken stakeholders blijven aanpassen. De Omgevingswet bevat namelijk verschillende instrumenten, elk met hun eigen toepassing:

- de omgevingsvisie;
- de programma's;
- het omgevingsplan;
- de omgevingsvergunning.

De omgevingsvisie, en in het verlengde daarvan alle omgevingswetinstrumenten, zijn levende documenten. De wereld verandert continu en daarom moeten we dus ook regelmatig onze instrumenten herijken. Liggen we nog op koers? Is er nieuw beleid? Zijn er nieuwe ontwikkelingen of trends waar we rekening mee moeten houden? Halen we onze ambities wel met onze huidige aanpak?

Voorgesteld wordt om twee keer per bestuursperiode een voortgangsrapportage op te stellen en de omgevingsvisie zelf ten minstens één keer per bestuursperiode te actualiseren. Eens in de vier jaar, dus. Om de voortgang van concrete projecten te monitoren, kan een uitvoeringsagenda een geschikt middel zijn. Deze kan periodiek worden herzien, waarbij de projectplannen steeds verder worden uitgewerkt en geactualiseerd. We gaan onderzoeken of dit kan werken.

*1.6 Het Cittaslow gedachtegoed heeft een prominente plek gekregen*
Het Cittaslow gedachtegoed heeft een prominente plek gekregen in de omgevingsvisie. De principes (zie hoofdstuk 2 van de omgevingsvisie) zijn namelijk gebaseerd op de principes zoals ze zijn opgenomen in het Cittaslow manifest. Aan dit Cittaslow manifest heeft de gemeente Heerde zich verbonden. Daarnaast komt het Cittaslow gedachtegoed nadrukkelijk naar voren in de beschrijving van de gemeentelijke kernkwaliteiten en de uitwerking van de opgaven.

**Kanttekeningen**
*1.1 Een stap richting de omgevingsvisie 2.0*
Zoals we in eerder stadium hebben aangegeven, is het op termijn de bedoeling dat al het strategische beleid voor de fysieke leefomgeving wordt samengevoegd in de omgevingsvisie. Deze eerste versie van de omgevingsvisie zet al een belangrijke stap. In deze versie hebben we alle verschillende ruimtelijke en sociaal maatschappelijke thema's met elkaar verbonden en de aansluiting gezocht bij andere beleidstrajecten en ontwikkelingen. Het uiteindelijke doel is dat de omgevingsvisie de centrale plek wordt voor al het strategisch ruimtelijk beleid. Omdat de omgevingsvisie een levend document is, werken we in het kader van de beleidscyclus ook toe naar een steeds verdere integratie.

We vinden het uiteindelijk belangrijk dat de vorm en presentatie van de omgevingsvisie aansluit bij de doelen van de omgevingsvisie. Zo willen we onder andere dat onze omgevingsvisie onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en partners inspireert, uitnodigt en helpt om ruimtelijke keuzes te maken. De omgevingsvisie, die op dit moment in pdf voorligt, moet daarom na vaststelling nog een ontwikkeling doormaken. De ambitie is om de vorm en presentatie van de omgevingsvisie uiteindelijk aan te laten sluiten bij de verschillende doelen. En af te stemmen op de verschillende doelgroepen.

**Geld**
Binnen de voorwaarden van het gemeentelijke inkoop- en aanbestedingsbeleid is in 2019 aan bureau KuiperCompagnons uit Rotterdam de opdracht gegund om de gemeenten Heerde en Hattem te ondersteunen bij het opstellen van twee afzonderlijke omgevingsvisies. In de gemeentelijke begroting is hier destijds budget voor beschikbaar gesteld.

**Communicatie**
Nadat uw gemeenteraad de omgevingsvisie heeft vastgesteld wordt hier uitvoerig over gecommuniceerd. Hiervoor is een communicatieaanpak opgesteld.

**Uitvoering**
De omgevingsvisie wordt na vaststelling conform de landelijke standaarden gepubliceerd. En treedt in werking op de dag na bekendmaking van de vaststelling. Tegen het besluit van de gemeenteraad tot vaststelling van de omgevingsvisie kan op grond van artikel 8:5 van de Algemene wet bestuursrecht géén beroep worden ingesteld.

**Advies commissie(s)**
De commissie adviseert behandeling als B-onderwerp.

Heerde, 12 maart 2024

Het college van Heerde
Mr. O.G. Prinsen, burgemeester
B. van Zuthem, gemeentesecretaris

**Bijlagen:**

1. Raadsbesluit
2. Inspraaknota omgevingsvisie Heerde van de toekomst
3. Inspraakreacties 1 t/m 45
4. Omgevingsvisie Heerde van de toekomst (gewijzigde versie)